

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

4 iulie 2024

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție
Completul de judecată în componența:

Președinte – Stella Bleșceaga,
Judecători – Ghenadie Eremciuc, Vladislav Gribincea
Grefier Alexandru Vișcu

cu participarea:

Procurorului – Pavel Guțan
Apărătorului inculpatului – Alexandru Enachi

în lipsa:

Inculpatului – Zvolinschi Constantin, anunțat în căutare,

a judecat, în ședință închisă, cu participarea părților, în limba română, recursul declarat de către avocatul Duca Denis în interesele inculpatului Zvolinschi Constantin, împotriva încheierii Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 18 iunie 2024 și a mandatului de arestare preventivă din 18 iunie 2024, privind aplicarea măsurii preventive sub formă de arestare preventivă, cu anunțarea în căutare, în cauza penală în privința lui

Zvolinschi Constantin XXXXX, cetățean al Republicii Moldova, IDNP: XXXXX, născut la data de XXXXX, originar și domiciliat în XXXXX, celibatar, nesupus militar, neangajat în câmpul muncii, anterior judecat,

învinuit în comiterea infracțiunii prevăzute de art. art. 172 alin. (1), 172 alin. (1) Cod penal.

Termenul de examinare a recursului:

01 iulie 2024 – 4 iulie 2024

Asupra motivelor invocate în recurs, în baza materialelor cauzei penale, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție,

A C O N S T A T A T:

1. Prin sentința Judecătorei Bălți, sediul Sângerei din 19 mai 2023, Zvolinschi Constantin a fost recunoscut vinovat în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 172 alin. (1) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsa sub formă de închisoare, pe termen de 4 ani.

Prin aceeași sentință, Zvolinschi Constantin a fost recunoscut vinovat în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 172 alin. (1) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsa sub formă de închisoare, pe termen de 4 ani.

Conform art. 84 alin. (1) Cod penal, pentru concurs de infracțiuni, prin cumul parțial al pedepselor aplicate, lui Zvolinschi Constantin i-a fost stabilită pedeapsa definitivă sub formă de închisoare, pe termen de 5 ani, cu executare în penitenciar de tip închis.

În baza art. 90 Cod penal, s-a dispus suspendarea condiționată a executării pedepsei stabilite lui Zvolinschi Constantin, pe o perioadă de probațiune de 3 ani.

S-a dispus încasarea în mod solidar, de la Zvolinschi Constantin și C.V., în contul statului, a sumei de 2922 lei, cu titlu de cheltuieli de judecată.

2. Sentința a fost atacată cu apel atât de procurorul Ceaica Dumitru, cât și de către avocatul Podlisnic Dorin în numele părții vătămate Harabari Violeta.

3. În cadrul examinării cauzei în ordine de apel, în ședința de judecată din 18 iunie 2024, procurorul în Procuratura de Circumscripție Bălți, Pasat Liliana, a înaintat instanței un demers prin care a solicitat aplicarea față de inculpatul Zvolinschi Constantin a măsurii preventive sub formă de arest preventiv, pe un termen de 30 de zile, cu anunțarea ultimului în căutare.

În argumentarea demersului, procurorul a invocat că inculpatul, știind despre faptul că în privința sa se examinează o cauză penală, intenționat nu se prezintă în ședințele de judecată.

Suplimentar, în demers s-a menționat asupra „*existenței motivelor rezonabile de a constata comiterea de către inculpatul Zvolinschi Constantin a infracțiunii imputate și existența temeiurilor care permit de a formula concluzia că acesta poate comite în continuare și alte infracțiuni. În rezultatul investigațiilor inițiate pe acest caz, de către organul de urmărire penală au fost dobândite în modul stabilit de legislația procesual-penală probe cu caracter pertinent și concludent care vin să dovedească atât caracterul infracțional al faptelor, cât și probabilitatea comiterii acestora de către inculpat.*

Reieșind din cumulul circumstanțelor de fapt stabilite cu privire la caracterul infracțional al faptei imputate inculpatului, precum și încălcarea măsurii preventive stabilite prin sentință (obligarea de a nu părăsi țara), personalitatea acestuia, ajung la concluzia cu privire la ineficiența altor măsuri preventive decât arestarea preventivă, care este unica măsură preventivă de natură să asigure buna desfășurare a procesului penal, asigurarea executării unei eventuale sentințe.”

4. Prin încheierea Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 18 iunie 2024, a fost admis demersul înaintat de procurorul în Procuratura de Circumscripție Bălți, Pasat Liliana, fiind dispusă aplicarea față de inculpatul

Zvolinski Constantin a măsurii preventive sub formă de arest preventiv, pe un termen de 30 de zile, cu calcularea termenului din momentul reținerii inculpatului și cu anunțarea ultimului în căutare.

În motivarea soluției adoptate, instanța de apel a constatat că în prima ședință din 17 octombrie 2023, inculpatul Zvolinski Constantin nu s-a prezentat și nu a informat instanța despre motivele neprezentării. Inculpatul Zvolinski Constantin a participat la ședința din 21 noiembrie 2023, când nu au fost prezenți alți inculpați. Ulterior, la ședințele din 06 februarie 2024, 12 martie 2024, 09 aprilie 2024, 18 iunie 2024 inculpatul Zvolinski Constantin la fel nu s-a prezentat în instanța de apel. În ședința instanței de apel din data de 18 iunie 2024, inculpatul Zvolinski Constantin din nou nu s-a prezentat.

Instanța de apel a statuat că, potrivit informației din baza de date ACCES, inculpatul Zvolinski Constantin nu a părăsit teritoriul Republicii Moldova. În asemenea circumstanțe și în scopul asigurării bunei desfășurări a procesului penal și a executării sentinței, instanța a conchis că este necesară și oportună dispunerea aplicării măsurii preventive în privința inculpatului Zvolinski Constantin – arestarea preventivă pe un termen de 30 de zile.

5. Încheierea instanței de apel a fost atacată cu recurs de către avocatul Duca Denis în interesele inculpatului Zvolinski Constantin, care a solicitat casarea acesteia, anularea mandatului de arest și respingerea, ca fiind neîntemeiat, a demersului înaintat de procuror. Recurentul a invocat, că Zvolinski Constantin a fost prezent la a doua ședința de examinare a apelului, însă nu se cunoaște motivul lipsei acestuia de la următoarele ședințe. Mai mult, instanța a dispus aducerea silită a inculpatului, care însă nu a fost executată de către persoana responsabilă. Potrivit apărătorului, Zvolinski Constantin are o situație materială și de sănătate precară, ce anume s-a întâmplat cu acesta nu se știe și nu a fost probat de către acuzator că inculpatul se eschivează de la prezentarea în instanță.

Recurentul a menționat, că prin sentință inculpatului Zvolinski Constantin nu i-a fost aplicată nicio măsură de reprimare, așa cum invocă acuzatorul în demers, prin urmare acesta nu a încălcat nici o măsură preventivă. Mai mult, din datele prezentate instanței se poate afirma cu certitudine că acesta nu a părăsit hotarele țării, deci se află în țară. Suplimentar, recurentul a indicat că atât în demersul procurorului, cât și în încheierea instanței nu sunt descrise motivele care justifică insuficiența altor măsuri preventive pentru înlăturarea riscurilor, ori din lista măsurilor preventive putea fi aleasă o altă măsură preventivă pentru a înlătura presupusele riscuri. Mai exact, aducerea silită este o măsură de constrângere eficientă pentru a asigura prezența inculpatului în sala de judecată.

În cererea de recurs s-a indicat că, potrivit art. 321 alin. (5) Cod de procedură penală, instanța de judecată este în drept să dispună aducerea silită a inculpatului, acțiuni întreprinse de către instanță, dar din motive neimputabile inculpatului aceste măsuri nu au fost executate.

Recurentul a invocat că dreptul instanței de a aplica o măsură preventivă nu este un drept absolut și discreționar, iar pentru a aplica măsura preventivă sub forma arestului preventiv, așa cum a procedat instanța, aceasta urma să motiveze

aplicarea arestului potrivit normelor legale ce țin de măsurile preventive și în special prin prisma celor care reglementează arestul preventiv, deoarece aplicarea dispozițiilor art. 321 alin. (5) Cod de procedură penală nu determină neluarea în considerare a temeiurilor prevăzute la Capitolul II din Partea generală a Codului de procedură penală, și anume a celor ce vizează aplicarea măsurilor preventive. Arestarea preventivă se aplică doar dacă sunt întrunite condițiile prevăzute art. 185 Cod de procedură penală, iar aceste condiții nu au fost întrunite în cazul lui Zvolinschi Constantin.

Finalmente, recurentul a menționat că instanța de judecată, făcând uz de prevederile art. 321 alin. (5) Cod de procedură penală, eronat a interpretat atât legea cât și circumstanțele cauzei și a aplicat față de Zvolinschi Constantin măsura preventivă sub forma arestului preventiv, această soluție fiind contrară atât prevederilor naționale cât și a art. 5 CEDO.

Pentru examinarea cererii de recurs, procedura de citare legală a părților a fost respectată. Inculpatul Zvolinschi Constantin este anunțat în căutare, instanța de recurs a dispus examinarea în lipsa acestuia.

Avocatul Denis Duca a confirmat recepționarea citației, a comunicat imposibilitatea prezentării în ședința de judecată, însă a solicitat contactarea unui alt apărător de la Oficiul Teritorial Chișinău al Asistenței Juridice Garantate de Stat, ceea ce instanța de recurs pentru a fi respectate drepturile inculpatului a și realizat. Avocatul Enachi Alexandru în baza mandatului avocațial nr. 1744190 din 04 iulie 2024, desemnat în baza deciziei Consiliului Național pentru Asistența Juridică Garantată de Stat nr. 93 44/ACP în ședința de judecată a instanței de recurs a susținut parțial cererea de recurs, în partea anulării deciziei încheierii Curții de Apel Bălți din 18 iunie 2024 prin care a fost aplicată măsura preventivă – arestul preventiv și a mandatului de arestare preventivă, cu menținerea încheierii recurate în partea anunțării inculpatului în căutare.

Procurorul Pavel Guțan în ședința de judecată a instanței de recurs a susținut cererea de recurs și a solicitat anularea integrală a încheierii contestate și a mandatului de arestare preventivă. În argumentare a invocat, această hotărâre a fost adoptată contrar prevederilor art. 321 Cod de procedură penală, nu au fost întreprinse măsurile prealabile, inculpatul nu a fost citat legal, faptul că ultimul a fost prezent în ședința de judecată din 21 noiembrie 2023, după care trei ședințe consecutive au fost amânate, nu constituie citare legală. Mai mult, dacă se atrage atenție la motivul invocat în demersul procurorului, prevenirea comiterii altor infracțiuni, acesta nu este întemeiat.

6. Analizând recursul declarat prin prisma materialului aflat la dosar, a motivelor invocate și a concluziilor avocatului și procurorului expuse în ședința de judecată a instanței de recurs, se rețin următoarele:

Potrivit art. 329 alin. (2) Cod de procedură penală, în cazul aplicării arestării preventive, hotărârea instanței poate fi atacată, în termen de 3 zile, în instanța ierarhic superioară cu recurs, care se va judeca conform prevederilor art. 311 și 312, care se aplică în mod corespunzător.

Recursul avocatului a fost depus în termenul stabilit de lege (f. d. 28).

În continuare instanța de recurs verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu

respectarea dispozițiilor legale.

La caz, pe rol în proces de judecare în ordine de apel, la Curtea de Apel Bălți din data de 11 martie 2020 se află cauza penală în învinuirea lui Zvolinschii Constantin în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 172 alin. (1) Cod penal – două epizoade, în aceeași cauză penală figurează mai mulți inculpați. Din actele dosarului rezultă că au fost fixate mai multe termene de judecare, precum 17 octombrie 2023, 21 noiembrie 2023, 06 februarie 2024, 12 martie 2024, 09 aprilie 2024 și 18 iunie 2024, dintre care inculpatul a fost prezent doar în ședința de judecată din 21 noiembrie 2023, în rest nu s-a prezentat.

În conformitate cu art. 321 alin. (5) Cod de procedură penală, *instanța, în cazul neprezentării nemotivate a inculpatului la judecarea cauzei, este în drept să dispună aducerea silită a inculpatului, cu darea în consemn la frontieră.*

În context, din mențiunile fixate în procesul verbal al ședinței de judecată (f. d. 17 pe verso) pentru ședința de judecată din 12 martie 2024 s-a dispus aducerea silită a inculpaților în ședința de judecată. Conform rapoartelor colaboratorilor de poliție inculpatul Zvolinschi Constantin a fost identificat la domiciliu, i s-a comunicat despre ședința de judecată, la care nici el nici ceilalți inculpați nu s-au prezentat, ședința de judecată fiind amânată pentru 18 iunie 2024. Din înscrisurile prezentate nu rezultă că s-a dispus aducerea silită repetată a inculpaților în ședința de judecată, dar s-a acceptat din susținerile unuia din inculpați că alți doi inculpați, inclusiv și Zvolinschii Constantin cunosc despre ședința de judecată.

În acest aspect, instanța de recurs, va fi în acord cu poziția instanței de apel cu privire la eschivarea intenționată a inculpatului de la prezența în ședințele de judecată și în argumentare instanța de recurs denotă: inculpatul a fost prezent la una din ședințele de judecată și anume la unul din termenele inițiale și a fost informat despre următoarea ședința de judecată, la care chiar dacă nu s-a prezentat, avea și obligația pozitivă să se informeze despre următoarele ședințe de judecată, fiind în cunoștință de cauză, că pe rol în instanța de apel se examinează o cauză penală ce nemijlocit îl vizează; un al argument este informația livrată prin rapoartele angajaților poliției despre faptul că inculpatul în prealabil a fost informat despre ședințele de judecată, însă aducerea silită acestuia a fost imposibil de executat, dat fiind absența inculpatului la domiciliu; potrivit informației din baza de date ACCES, inculpatul nu a părăsit teritoriul Republicii Moldova.

Drept urmare acestor constatări, instanța de recurs consideră că inculpatul Zvolinschi Constantin se sustrage intenționat de la prezența în instanța de apel, fiind informat despre data ședințelor de judecată și nici nu a formulat cerere de examinare în absență. În acest sens, instanța de recurs consideră necesară măsură întreprinsă de către instanța de apel – anunțarea în căutare a inculpatului, întru facilitarea examinării cauzei și respectarea termenelor rezonabile de judecare a cererii de apel.

Pe de altă parte, instanța de recurs consideră că aplicarea față de inculpatul Zvolinschi Constantin a măsurii preventive față sub de forma arest preventiv pe un termen de 30 de zile, nu este justificată.

În conformitate cu art. 185 alin. (3) Cod de procedură penală la

soluționarea chestiunii privind arestarea preventivă, judecătorul de instrucție sau instanța de judecată are obligația să examineze prioritar oportunitatea aplicării altor măsuri preventive, neprivative de libertate, apoi a celor alternative arestului preventiv, și să respingă demersul privind aplicarea arestării preventive atunci când acesta nu este motivat suficient sau dacă motivele invocate nu sânt susținute prin probe care să justifice arestarea.

Raportând această prevedere legală la demersul înaintat de procurorul în Procuratura de Circumscripție Bălți, Pasat Liliana, completul de judecată atestă că acesta nu conține motive suficiente întru argumentarea solicitării de aplicare a arestării preventive. Adițional, contrar materialelor cauzei, în demers eronat a fost indicată încălcarea măsurii preventive stabilite prin sentință (obligarea de a nu părăsi țara), or o astfel de măsură nu a fost stabilită în privința lui Zvolinski Constantin prin sentința Judecătorei Bălți, sediul Sângerei din 19 mai 2023.

Potrivit prevederilor art. 176 alin. (1), (2) Cod de procedură penală, măsurile preventive pot fi aplicate numai în cazurile în care există suficiente temeiuri rezonabile, susținute prin probe, de a presupune că bănuitul, învinuitul, inculpatul ar putea să se ascundă de organul de urmărire penală sau de instanță, să exercite presiune asupra martorilor, să nimicească sau să deterioreze mijloacele de probă sau să împiedice într-un alt mod stabilirea adevărului în procesul penal, să săvârșească alte infracțiuni ori că punerea în libertate a acestuia va cauza dezordine publică. De asemenea, ele pot fi aplicate de către instanța de judecată, pentru asigurarea executării sentinței. Adițional, completul de judecată menționează, că arestarea preventivă poate fi dispusă doar dacă sunt întrunite cumulativ următoarele condiții: a) legislația procesual-penală permite aplicarea acestor măsuri; b) există o bănuială rezonabilă că persoana a comis infracțiunea de care este acuzată; c) există riscurile prevăzute de Codul de procedură penală care justifică aplicarea arestului și d) alte măsuri preventive nu pot înlătura riscurile menționate la lit. c).

Completul de judecată reiterează că, conform Articolul 5 CEDO, nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa, cu excepția cazurilor și în conformitate cu procedura prevăzută de lege. Articolul 5 CEDO nu poate fi interpretat ca o autorizare a aplicării necondiționate a arestării preventive, care să dureze nu mai mult de o anumită perioadă. Justificarea pentru orice perioadă de detenție, indiferent de cât e de scurtă, trebuie să fie, în mod convingător, demonstrată de autorități (hotărârea în cauza Șarban c. Moldovei, 4 octombrie 2005, §82). Astfel, la aplicarea normelor privind reținerea, arestarea preventivă sau arestarea la domiciliu, instanțele judecătorești și organele de urmărire penală sunt obligate să-și desfășoare activitatea astfel încât nicio persoană să nu fie lipsită de libertate fără ca acest lucru să fie absolut necesar. Completul de judecată subliniază că existența unei bănuieli rezonabile nu este suficientă pentru aplicarea unei astfel de măsuri preventive.

Completul de judecată reiterează că temeiurile prevăzute de art. 176 alin. (1) Cod de procedură penală rezultă din jurisprudența CtEDO și urmează a fi interpretate în lumina acesteia. Pentru arestarea persoanei este suficientă existența cel puțin a unui din cele 4 riscuri. Îi revine procurorului să probeze în fiecare caz existența și seriozitatea riscurilor menționate. Argumentele nu trebuie

să fie „generale și abstracte” și trebuie să se refere la fapte concrete și personalitatea acuzatului (hotărârea în cauza Panchenko c. Rusiei, 8 februarie 2005, §107). În cazul în care procurorul nu va dovedi existența cel puțin a unuia din riscurile menționate, demersul de arestare urmează a fi respins.

Raportând cele nominalizate la argumentele reținute în încheierea instanței, instanța de judecată conchide asupra insuficienței semnificative de motivare a soluției de aplicare a măsurii preventive arestul și a demersului procurorului. Procurorul a menționat în demersul de arestare un singur risc - riscul comiterii altor infracțiuni de către inculpat. Procurorul nu a motivat în niciun fel această afirmație.

Mai mult, instanța de apel a reținut în favoarea aplicării arestului preventiv și argumentul „în scopul...si asigurării executării sentințe” care de altfel nu se regăsește în demersul formulat de către procuror. Instanța de recurs reiterează că, instanța de judecată nu poate invoca pentru arestare alte riscuri sau motive decât cele invocate de procuror. Prin urmare, soluționarea demersului de arestare se va limita strict la conținutul demersului înaintat de procuror, fapt menționat expres în p. 31 din Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr.1/2013.

În conformitate cu art. 312 alin. (5) pct. (1) lit. a) Cod de procedură penală, instanța de recurs admite recursul și dispune anularea măsurii preventive dispuse și, dacă este cazul, eliberarea persoanei din arest.

7. În conformitate cu prevederile art. 312 alin. (5) pct. 1) lit. a) Cod de procedură penală, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

DECIDE :

Admite în parte recursul declarat de avocatul Duca Denis în numele inculpatului **Zvolinschi Constantin XXXXX**.

Casează parțial încheierea Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 18 iunie 2024 în partea aplicării măsurii preventive arestul preventiv și a emiterii mandatului de arestare preventivă din 18 iunie 2024.

Încheierea Curții de Apel Bălți din 18 iunie 2024 în partea anunțării inculpatului în căutare se menține.

Zvolinschi Constantin XXXXX dacă a fost reținut, urmează a fi eliberat imediat din arest, dacă nu execută arest preventiv sau pedeapsă cu închisoare în baza altor hotărâri judecătorești.

Decizia este irevocabilă.

Președinte

Stella Bleșceaga

Judecători

Ghenadie Eremciuc

Vladislav Gribincea